

לנצח אחי...

הפרויקט הקהילתי חינוכי מדעי לזכרו של איציק דורי

שמונה שנים עברו מאז הפיגוע החבלני במצר.

במצר הוקמה פינת הנצחה יפהפייה לחמישה. תרצה, רביטל וילדיה מתן ונועם הונצחו על ידי משפחותיהם וחבריהם בדרכים שונות, והאזכרה השנתית התקיימה בבתי העלמין בהם קבורים החמישה.

קבוצת "החברים של איציק" שהוקמה בשנת 2003 הציבה מס' יעדים להנצחתו של איציק

אחד היעדים: חידוש החפירות הארכיאולוגיות בתל אסור, הצמוד לעין עירון, יחד עם פרופ' אדם זרטל.

הקבוצה גייסה את המועצה האזורית מנשה, מכון זינמן לארכיאולוגיה באוניברסיטת חיפה בראשותו של ד"ר שי בר וסקר הר מנשה - בראשותו של זרטל, כולם יחדיו חברו לביצועו של הפרויקט החינוכי.

זרטל גייס את תלמידו דר' שי בר מאוניברסיטת חיפה, בן 42 בן טבעון נשוי ואב לשני ילדים, הייטקיסט בעברו שהחל ללמוד ארכיאולוגיה "למען הנפש".

דר' שי בר

זוהי חפירה קהילתית. היא ממומנת ע"י הקהילה והחופרים בה הם אנשי הקהילה, דבר ייחודי מאד בעולם הארכיאולוגיה. אנשי מקצוע בארץ ובעולם מביעים תדהמה על השילוב של בני הנוער. עבדו כאן תלמידים רבים לוחמי מג"ב ואזרחים מן השורה. הקהילה הארכיאולוגית מדעית בארץ ובעולם קיבלה דיווחים מהשטח ומגלה עניין רב. אתר ההסברה של משרד החוץ – מפיץ את הפרויקט (כחלק מישראל האחרת) ובתי ספר נוספים מבקשים להצטרף לפרויקט בשנה הבאה. "חוויתי כאן משהו ייחודי. בתקווה שיימצא המימון להמשך החפירות – אני אהיה כאן!"

פרויקט החפירה בתל אסור הוא יזמה של פרופסור אדם זרטל שציפה למצוא שם ממצאים מתקופת הברזל ומתקופת התנחלות בני ישראל (כיבושי יהושע בן נון) עד חורבן בית ראשון. ואכן הוא מצא עיר חומה וביצור מתקופת הברונזה התיכונה 1900 – 1550 לפני הספירה. תקופת הברונזה השנייה מבין מערכת שלוש התקופות, המחלקת את תולדות האנושות: האבן, הברונזה והברזל. בתקופה זאת התפתחה תרבות עירונית בכל רחבי ארץ ישראל.

פענוח החרפושיית- חותמת מימיו של פרעה אמנחותפ השלישי – המאה ה-15 לפנה"ס

דודו באואר ויהונתן דוידוביץ הוגי היוזמי הפרויקט:

פרויקט החפירות בתל-אסור לזכרו של איציק דורי ז"ל, מהווה דוגמה ומופת לכולנו. בכוונתנו שפרויקט חינוכי, מדעי, קהילתי וייחודי זה, ימשך מספר שנים ברצף.

החפירות בתל אסור, אפשרו לבני-הנוער להיות שותפים בגילוי ההיסטוריה של ארץ-ישראל, ללמוד ולהוות חלק מהמחקר המדעי העכשווי בשטח. הם ניתחו את הממצאים שהתגלו בחפירה וקיבלו תשובות לשאלות מהחוקרים שהנחו אותם בראשותו של ד"ר שי בר וצוותו מאוניברסיטת חיפה ומהאוניברסיטה העברית בירושלים.

סה"כ כ- 20 אנשי צוות (דוקטורנטים ואנשי מקצוע מהמעלה הראשונה).

האקלים החברתי-תרבותי-חינוכי בחפירה, אפשר מלבד ההתנסות וההשתתפות, מגוון הזדמנויות לכל אחת ואחד מהמשתתפים. במסגרת זו הכירו את שותפיהם לחפירה בתל, פיתחו מיומנויות עבודת צוות במהלך העבודה הפיזית, ורכשו כלים, ידע והבנה על החיים באזור ובמרחב הארץ-ישראלי בעבר.

הייתה זו הזדמנות נפלאה למימוש הזהות והישראליות שבנו, כמו גם תרומה ייחודית-משמעותית לחברה הישראלית, לקהילה המדעית והבין לאומית הנושאת עיניה לחיים ולממצאים בארץ ישראל העתיקה. המשתתפים עצמם שזכו לחפור, לחשוף ולהכיר את העבר ההיסטורי - נהנו מחוויה משמעותית להם ולבני משפחותיהם. אנו מקווים שחוויה זו תשפיע על עיצוב אישיותם והשקפת עולמם העתידית.

המרקם האנושי של החופרים שזור היה בבני קיבוצים, מושבים, ישובים עירוניים וכפריים.

חלקם חילונים, חלקם דתיים, חלקם יהודים, חלקם בני מיעוטים, אבל כולם בני אותו הגיל החיים, לומדים ופועלים במרחב מנשה ומהווים יחדיו את העתיד כאן ועכשיו.

הייתה זו הזדמנות לתרומה ייחודית ומשמעותית לקהילה, לחופרים ולבני - משפחותיהם, לבתי הספר, לישובים, למחקר המדעי ולאופטימיים שבנינו - שאפשר וצריך אחרת.

אנו מנצלים הזדמנות זו להודות לגופים שהשתתפו במימון הפרויקט וביצועו:

המועצה האזורית מנשה - בראשותו של אילן שדה.

מכון לארכיאולוגיה ע"ש זינמן באוניברסיטת חיפה וד"ר שי בר.

סקר הר מנשה - בראשותו של פרופ' אדם זרטל.

לכל "החברים של איציק", שפועלים בהתנדבות ללא לאות.

"החברים של איציק" - משימות לתקופה הקרובה:

- סיכומים בבתי הספר, במג"ב, במועצה האזורית מנשה, עם החוקרים ואנשי המקצוע.
- עיבוד כל הממצאים, רפאות, אחסון, פרסום והוצאה לאור.
- מציאת תקציבים ומימון לעונת החפירה הבאה. (כולל ספונסרים).
- סיכום הפרויקט - הפן החינוכי, הלימודי, המדעי, הקהילתי והערכי.

נאוה דברת, מחנכת ט' במבואות עירון השתתפה בחפירות יחד עם תלמידיה:

אנחנו חפרנו בשטח A.

החפירה התחילה ב- 09:15 בבוקר בשעה 11:00, הייתה הפסקה לאוכל ולקרטיבים. המשך חפירה עד ל- 12:40, שיחת סיכום, איסוף הציוד והליכה לאנדרטת מג"ב, איסוף לבתי הספר והביתה. כל הילדים נכנסו לעניין ונישבו בקסם החפירה. כל גילוי איתגר אותם והייתה תנועה רגשית בין תסכול לסיפוק.

אני אישית התרשמתי מרמת הארגון, מההשקעה בכלי חפירה טובים ומהיחס של המארגנים לתלמידים בכל גילוי חדש בשטח כינסו את הילדים והסבירו אודותיו.

אצלי, החיבור לאיזיק היה מעניין מאד. היה לי ברור שאיזיק, עם האנרגיות, הסקרנות הבלתי נדלית שניחן בה והיכולת שלו לסחוף אחריו ציבור שלם – היה מתחבר מאד לנושא.

אל לנו לשכוח שחלק גדול מהתלמידים לא זכה להכיר את איזיק, והחופרים, לפני יציאה לשטח, קיבלו, יחד עם ההנחיות לחפירה, את סיפור חייו ומותו.

מורי של"ח במבואות – עודד קציר ורון אונגר היו חברים קרובים של איזיק כך שגם הם הדביקו את הילדים בהתלהבותם. התלמידים והמחנכים סיימו את הפרויקט בסיפוק ענק וחלקם הביעו רצון להמשיך גם בחפירות הבאות בשטח

התלמידים ממצר שחפרו הם אופיר ברא"ס, טופז הוכמן, שגב וגשל, הילי אבנרי ובר שקד משכבת ט'.

בנות האולפנא חופרות

הפרויקט הקהילתי חינוכי מדעי לזכרו של איזיק דורי, חפירות ארכיאולוגיות בתל אסור 2010, התקיים השנה מאוקטובר ונמשך כחמישה שבועות.

השתתפו בו תלמידי ותלמידות כיתות ט' מבתי הספר: "מבואות עירון" – כ- 145 תלמידות ותלמידים; "גוונים" – כ- 124 תלמידות ותלמידים; **בנות האולפנא** שבכפר פינס - כ- 100 תלמידות; **מתנדבים**. מת"א, רעננה, ירושלים, חיפה ונשר כמו גם מישובי מנשה וקציר - כ- 12 חופרים/ות.

בתי הספר הסכמו והשתתפו בפרויקט ניסיוני-ייחודי ואתגרי זה, שפירושו חינוך בלתי פורמאלי במסגרת פורמאלית. משמע כל שבוע, מדי יום ביומו, חפרו תלמידות ותלמידים מבתי הספר יחד עם מוריהם ומחנכות הכיתות בנוסף למתנדבים ולצוות המקצועי - חינוכי.

תלמידי מבואות עירון חופרים

אזורי החפירות והמצאים:

שטח A (סמוך לאקרופוליס) - התגלו שרידי מבנים מראשית התקופה ההלניסטית סוף המאה הרביעית-תחילת המאה השלישית לפנה"ס.

שטח B (נחפר ב- 2001,2002 ע"י פרופ' א. זרטל) - הורחבה החפירה במערכת הביצור. נראה שחומת העיר ששרדה לגובה של 3.5 מ' הוקמה במהלך תקופת הברונזה התיכונה. לראשונה התגלו עדויות לפתח כניסה לעיר. (שער ?).

שטחים B2,B1 - התגלתה שכבת הרס (חורבן אלים ו/או נטישה פתאומית) מתקופת הברונזה המאוחרת.

התגלו עשרות כלים שלמים במקום בו הם ננטשו בחופזה.

בחתך המרכזי, התגלו ראש חומה וקצה המגדל המשופע (שאותרו גם בשטח B).

שטח D (התל הקטן/החאן) - התגלו שרידים מרשימים של מבנה מנהלי (למעלה מ- 15 מ' רוחבו, אורכו איננו ידוע עדיין), מהמחצית השנייה של המאה השמינית או ראשית המאה השביעית לפנה"ס (כנראה אחרי כיבוש ממלכת ישראל מידי האשורים).

התגלו מס' חדרים ונמצא אזור המטבח הכולל שני טבונים וממצא רב הקשור בהכנת מזון: כלי שחיקה מבזלת, סירי בישול וקדרות.

נמצאו שתי חרפושיות (חותמות) - אחת זוהתה כשייכת למלך המצרי אמנחותפ השלישי.

בנוסף התחלנו בבצוע שימור של מערכת הביצור כחלק מרעיון עתידי להצגתה לקהל הרחב.

רגע מרגש במיוחד

תודה לדודו באור על הסיוע בהכנת הכתבה ועל הצילומים.